РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ КРАЙ

ЧАСОПИС
РІК ЗАСНУВАННЯ 2002
ЖОВТЕНЬ
Число 10 (178)
КИЇВ 2016

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

Козацька честь

Не так давно українці утвердили ще одне національне свято – День захисника Вітчизни.

Кануло в небуття пишно утверджуване пошанування армії та флоту, що почало відлік від далекого й чужого нам факту придушення більшовиками Кронштадтського повстання, після якого котилися кривавими хвилями по українській землі навали ласих на чуже добро пришельців, що так і не дали постати перед світом вільній державі Україна.

Доля знову змилостивилася над нами, дала можливість переглянути історію стражденного, але незламного краю, в якій стільки яскравих сторінок написали шаблями славні лицарі-козаки. Свята Покрова своїм омофором покрила українську землю, недарма як у давні часи, так і нині, вона стала для українських воїнів особливо дорогою. З нею в серці рушали на битви за свободу безстрашні лицарі Петра Сагайдачного й Богдана Хмельницького, з нею воювали за Україну месники загонів під час Другої світової війни. Зрештою, в першу чергу за рідну хату, родину й Україну воювали з фашистськими загарбниками й мільйони наших земляків. Під святим покровом стають на прю з ненаситним ворогом, готовим за кривавий срібняк зрівняти з землею всю Україну вкупі з чималим місцевим "русским миром" (бо кожен снаряд чи міна, випущені холодними руками вбивць-заробітчан, не розрізняє, кого вбивати), кращі українські хлопці. Чимало серед них і вихідців із мирного Чернігово-Сіверського краю. І вже тужить земля за десятками полеглих десь у прогірклих донецьких степах героїв, які зупинили путінську навалу, і дівчата з жінками ніколи не діждуться з походу своїх коханих.

Свободу не дарують – свободу завойовують високою ціною. Тому й нарешті – після чверті століття неваження високих понять бездарними українськими державними діячами – настала пора вертатися до чистих першоджерел патріотизму, без яких всохне нація.

Тож схилімо голови в жалобі перед пам'яттю тих, хто поліг на браному полі, захищаючи нині Україну від ворога, віддаймо належне тим, хто чесно днює й ночує в сирих, пропахлих порохом бліндажах і окопах, не забудьмо пригорнути до серця тих, хто заліковує рани в шпиталях, як це роблять наші волонтери-земляки. Єдиний народ здатний захистити себе, коли усвідомлює себе народом. Українці зробили це, бо відчули в своїх жилах козацьку кров і повертають у душу горде почуття козацької честі.

З святом вас, дорогі чернігівці!

Рада столичного Чернігівського земляцтва.

І доки хоч на одному клаптику української землі пануватиме чужинець, доти й всі покоління українців йтимуть на війну. Микола МІХНОВСЬКИЙ

У ЖОВТНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

ПІВЕНЬ Юрій Васильович – 90-ліття. Народився 6 жовтня 1926 року в Чернігові. У роки Другої світової війни примусово вивезений на роботи до Німеччини. Учителював на Житомирщині та у Києві, працював на різних посадах в Інституті органічної хімії АН України Має авторське свідоцтво з фосфорорганіки, наукові праці з цієї тематики.

Учасник бойових дій, відзначений багатьма нагородами, в т.ч. відзнакою Паризької асоціації учасників Опору фашизму. Член Спілки малолітніх жертв фашизму.

НЕЄЖСАЛ Григорій Тихонович – 80-річчя. Народився 16 жовтня 1936 року в с. Кладьківка Куликівського р-ну. Колишній голова ЦК профспілки працівників споживчої кооперації України. Обирався депутатом Таращанської районної ради Київської області. Нагороджений знаком Пошани.

КИРИЧЕНКО Діна Федорівна – 80-річчя. Народилася 29 жовтня 1936 року в с. Антонівка Варвинського р-ну. Працювала головним спеціалістом охорони природи СРСР.

СКУРАТІВСЬКИЙ Вадим Леонтійович – 75-річчя. Народився 5 жовтня 1941 року в с. Бакланова Муравійка Куликівського р-ну. Український мистецтвознавець, історик, літературознавець, публіцист. Професор кафедри Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. Доктор мистецтвознавства, кандидат філологічних наук, академік Національної академії мистецтв України, член Спілки кінематографістів України та Асоціації українських письменників. Заслужений діяч мистецтв України.

БРЕУС Микола Григорович – 75-річчя. Народився 12 жовтня 1941 року в с. Юхнове Новгород-Сіверського р-ну. Працював механіком мехколони №94 в БУ "Будмеханізація".

ЧУПРИНА Микола Іванович – 75-річчя. Народився 21 жовтня 1941 року в с. Сальне Ніжинського р-ну. Працював завгоспом у школі №1 м. Бровари.

МИХАЙЛОВ Михайло Михайлович – 75-річчя. Народився 22 жовтня 1941 року в Острі.

ПОЛЕГЕНЬКО Федір Денисович – 75-річчя. Народився 31 жовтня 1941 року в с. Ігнатівка Новгород-Сіверського р-ну.

СТЕХУН Віра Василівна – 70-річчя. Народилася 1 жовтня 1946 року в с. Ярославка Бобровицького р-ну. Працювала заступником завідувача відділу редакційної роботи юридичного департаменту Секретаріату Кабінету Міністрів України.

МАТЯШ Ніна Андріївна – 70-річчя. Народилася 5 жовтня 1946 року в с. Нова Басань Бобровицького р-ну. Працює вчителем англійської мови у школі №19 м. Києва.

ПОГУЛЯЙ Микола Іванович – 70-річчя. Народився 11 жовтня 1946 року в с. Прибинь Корюківського р-ну. Учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

СКИДАН Степан Якович – 70-річчя. Народився 11 жовтня 1946 року в с. Володимирівка Городнянського р-ну. Був головним редактором кількох творчих об'єднань Національної телекомпанії України, директором, заступником директора програм Державної телерадіокомпанії "Всесвітня служба "УТР". Член Національної спілки журналістів України. Заслужений журналіст України. Почесний працівник Українського телебачення.

КАЛИНОВСЬКА Надія Георгіївна – 70-річчя. Народилася 23 жовтня 1946 року в смт. Березна Менського р-ну.

ЩЕСНЯК (САВЧЕНКО) Людмила Іванівна – 70-річчя. Народилася 23 жовтня 1946 року в с. Олексіївка на Сумщині (проживала в Ічні). Працювала завідувачем аптеки № 23 м. Києва, нині – заступник завідувача аптеки №103.

ЮВКО В'ячеслав Феодосійович – 70-річчя. Народився 25 жовтня 1946 року в с. Колісники Ніжинського р-ну. Працює начальником відділу кадрів ВАТ "АТП-1" холдингової компанії "Київміськбуд". Обирався депутатом Шевченківської районної ради м. Києва.

Учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС II категорії.

ВАРВІНЕЦЬ Ніна Миколаївна – 70-річчя. Народилася 28 жовтня 1946 року в смт. М-Коцюбинське. Працювала заступником начальника навчального відділу Київського національного економічного університету.

КУПЕЦЬ Григорій Федосович – 70-річчя. Народився 30 жовтня 1946 року в с. Петрівка Сновського (Щорського) р-ну. Працював електромайстром у Міністерстві оборони України.

СЕЛІВОН Микола Федосович – 70-річчя. Народився 30 жовтня 1946 року в с. Шестовиця Чернігівського р-ну. Впродовж життя працював на різних керівних посадах у юридичних структурах. Був головою Конституційного Суду України, Надзвичайним та Повноважним Послом України в Казахстані.

Кандидат юридичних наук. Заслужений юрист України. Член Спілки юристів України. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня, Почесною грамотою Кабінету Міністрів України. Автор (співавтор) ряду монографій з правових питань організації та діяльності рад. Брав участь у розробці проекту Конституції України.

ШТИВОЛОКА Ольга Іванівна – 65-річчя. Народилася 20 жовтня 1951 року в Носівці. Працювала вчителем у школі №288 м. Києва.

СЯГРОВСЬКА Любов Миколаївна – 65-річчя. Народилася 23 жовтня 1951 року в с. Клубівка Ріпкинського р-ну. Працювала на ст. Дарниця Південно-Західної залізниці на різних посадах, останнім часом – бригадиром господарської частини станції.

НАСОН Михайло Іванович – 65-річчя. Народився 26 жовтня 1951 року в с. Нові Яриловичі Ріпкинського р-ну. Працює начальником відділу КП "Укренерго".

ГРИЦЕНКО Михайло Петрович – 60-річчя. Народився 4 жовтня 1956 року в с. Пархимів Козелецького р-ну. Все трудове життя присвятив роботі в системі електроенергетики. Нині обіймає посаду начальника інспекції Держенергонагляду України. Почесний енергетик.

ПОНОМАРЕНКО Валентина Миколаївна – 60-річчя. Народилася 7 жовтня 1956 року в с. Данине Ніжинського р-ну. Методист, викладач кафедри української мови Національного університету "Києво-Могилянська академія". Автор навчальних посібників. Кандидат педагогічних наук. Відмінник народної освіти.

ДЗІСЬ Наталія Георгіївна – 60-річчя. Народилася 19 жовтня 1956 року в с. Красилівка Козелецького р-ну. Аудитор. Кандидат економічних наук.

ЛОБОДА Петро Іванович – 60-річчя. Народився 23 жовтня 1956 року в с. с. Жовтневе Прилуцького р-ну. Член-кореспондент НАН України, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедрою ВТМ та ПМ, декан ІФФ НТТУ "КПІ".

БОНДАРЕНКО Віктор Дмитрович – 60-річчя. Народився 28 жовтня 1956 року в с. Охіньки Прилуцького р-ну. Доктор філософських наук, професор кафедри політології Національної академії державного управління при Президентові України, член Асоціації релігієзнавців України, академік Міжнародної кадрової академії, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України. Заслужений діяч науки і техніки України.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

Двадцять років тому у Києві було започатковане Чернігівське земляцтво. І ми, вихідці з Ічнянщини, його представники, щороку повертаємося, мов лелеки, на свою малу Батьківщину особливо у найвизначніші дні нашого району.

ДЕНЬ ІЧНІ – 2016

На День Ічні прибули до рідного міста: М. Вощевський – голова Ічнянського відділення земляцтва, почесний громадянин м. Ічні, М. Борщ – заступник голови Чернігівського земляцтва, І. Майдан – Надзвичайний і Повноважний посол, В. Буймістер та Валентина Пархоменко – народні артисти України, Т. Балабай з донькою, П. Пабат – депутат, В. Шевченко – видавець, письменник, С. Шевченко – поет, Ірина Трач-Тарновська, М. Чумак, Ольга Жадько та інші. З нами був присутній і член земляцтва, почесний громадянин Ічні, письменник і кінорежисер С. Маринчик.

На трибуні в цей день перебував лише один ветеран Другої світової війни майор запасу, кавалер багатьох урядових нагород 95-річний Михайло Салата.

День Ічні 14 вересня – це день визволення від фашистської окупації в 1943 році. Це свято живих, які пам'ятають про героїв, що не повернулися з фронтів. Це свято утвердження незалежної України і сильного духом її народу. Це свято, як звіт кожної організації Ічнянщини, кожного громадянина про свій вклад у здобутки району.

Демонстранти в українських вишиванках урочисто несуть через площу довге полотно національного прапора України: єднання мирного неба і сонячного поля. На рушниках багаті короваї, як символ достатку ічнянців. Повз трибуни проходять трудівники усіх підприємств міста і сіл Ічнянщини, працівники освіти, культури, лікарі.

З жовтими і блакитними прапорцями і кульками ідуть учні шкіл і гімназій, зупиняються перед трибуною і виконують танці на роликових ковзанах.

Чітким маршовим кроком проходять наші військовослужбовці.

Стискається серце, бо хтось із них недавно повернувся з АТО, їхні побратими і досі там, а хтось уже ніколи не повернеться.

Диктори дають інформацію про кожне підприємство, називають передовиків району.

Мимо трибуни у формі воїнів АТО зі своїм очільником Ніною Кошмар ідуть волонтери. У мене в руках книжка "Ічнянці в АТО", упорядник волонтер Оксана Реута. Он маленька Тетяна Дорошенко, працівник бібліотеки імені С. Васильченка. 18 разів у кожну свою відпустку їздила вона в АТО, возила туди зібрані продукти, одяг, ліки.

Коли диктор оголосив, що йдуть працівники Ічнянського молокозаводу, директором якого є Кияновський В.П., вся площа зааплодувала. Він – депутат обласної ради п'ятьох скликань, меценат, почесний громадянин Ічні.

Всі виступаючі говорили про День Ічні як свято, до якого люди йшли, окропивши дорогу слізьми і кров'ю, як свято з вічною пам'яттю, що передається із покоління в покоління, з боротьбою за свободу, щасливе життя єдиної України, як свято віри у світле майбутнє.

До мікрофону підходили: голова райдержадміністрації О. Бондар, Голова районної ради Г. Герасименко, голова міськради О. Андріанова, генеральний директор ВАТ "Ічнянський завод сухого молока та масла" В. Кияновський, заступник голови обласної ради В. Мельничук. Від земляцтва добрі слова сказали М. Вощевський, П. Пабат.

Потім відбулося покладання вінків до пам'ятника воїнам-ічнянцям, загиблим у Другій світовій війні 1939–1945 рр.

До цього ж дня вийшла книга "Вересень 1943-го на землі Ічнянщини. Історична хроніка" Автор Микола Геєць, упорядник і редактор Тетяна Чумак.

Нас чекало ще одне важливе дійство – відкриття меморіальної дошки на честь 110-ї річниці приватної жіночої гімназії Марії Жуковської на тому будинку, де вона була. Вся робота виконана історико-краєзнавчим товариством на чолі з його головою Миколою Терещенком.

Далі сцена покликала всіх до себе. Співали воїни. Лунали пісні, які пронизували серце. Співали про все, що наболіло, радувало і давало надію на життя без війни.

Ольга ШТЕПА,
поет, лауреат премії імені В. Чумака

ПЕРШІ осінні турботи

Швидко промайнуло літо, і Рада земляцтва 20 вересня зібралася на своє перше осіннє засідання.

На порядок денний було винесено п'ять питань: Про підготовку до загальних зборів, про святкування 15-річного ювілею газети "Отчий поріг", про передплату газети "Отчий поріг", про зміни до Статуту, різне.

Після затвердження порядку денного Віктор Ткаченко ознайомив членів Ради та запрошених з новим підходом до підготовки зборів земляцтва, проведення яких традиційно передбачається в січні: буде кінофільм про зроблене кожним відділенням в поточному році. Віктор Вікторович також назвав деякі відділення, які послабили роботу і не потраплять у кінофільм.

З приводу святкування 15-річчя Леонід Горлач сказав: "Газета зберегла рухомий портрет громадського об'єднання. Люди були, але відійшли у вічність. Однак, на сторінках газети збереглася пам'ять про них".

Досить оптимістичною була доповідь Миколи Халимоненка з приводу зменшення кількості передплатників газети "Отчий поріг".

Рада погодилися довести план передплати кожному відділенню пропорційно кількості членів.

Про внесення змін до Статуту детально поінформувала Тетяна Літошко. Вони технічні, але від них залежить подальше існування громадської організації. Питання про внесення цих змін також винесеться на розгляд конференції, яка буде проведена в найкоротші терміни.

Насамкінець пройшла презентація книги Леоніда Горлача "Проценки любомудрівські, рід козацький". У своєму виступі автор на прикладі братів Олега, В'ячеслава, Тараса і Юрія побажав, щоб усі українці, та, в першу чергу, чернігівці були такими дружними, як Проценки.

Після Леоніда Горлача виступили Олег і В'ячеслав Проценки, відомий журналіст родом з Бахмацького району Яків Гальченко та директор видавництва Вадим Павленко.

Олексій ОРЄХОВИЧ
Фото автора
Ганни СКРИПКИ

Пам'ять жива

Минуло 5 років, коли пішов в небуття незабутній Микола Купченко. Майже 15 років він очолював у нашому земляцтві об'єднання ветеранів Другої світової війни та воїнів-інтернаціоналістів. Всі ці роки ми відчували його щиру підтримку і батьківську турботу.

Микола Данилович – фронтовик, полковник, скромна людина, справжній патріот України. Всі воєнні роки на фронтах, після війни працював на різних підприємствах, де зарекомендував себе вдумливою та відповідальною людиною, виховував майбутніх офіцерів в Київському училищі ім. Івана Богуна. Микола Данилович був дуже доброю і чуйною людиною, згуртував і очолив об'єднання ветеранів війни та воїнів-інтернаціоналістів. Він добре знав своїх побратимів, хто де воював, на яких фронтах, в яких партизанських загонах, з'єднаннях, підпіллі, які мають військові звання та нагороди. Знав про життєвий шлях кожного і в повоєнні роки, про їх трудові досягнення, наукові звання та успіхи.

За його участі та допомоги були відзняті відеоматеріали про ветеранів, які діляться своїми спогадами.

Він був справжній лідер і патріот Чернігівської землі. Ми повинні завжди пам'ятати про людину з добрим серцем і душею.

Користуючись нагодою, хочу привітати всіх ветеранів та небайдужих земляків з річницею визволення нашої рідної Чернігівщини та Днем партизанської слави.

Владислав РЕЙСЬКИЙ,
заступник керівника
ветеранського об'єднання

Вже традиційним стало проведення Миколаївського ярмарку у Коропі. Проводиться він на честь ікони святого Миколая Чудотворця з Рихліївського монастиря, яка врятувала жителів Коропа від страшної холери в далекому 1848 році.

Відлуння ярмаркового літа

На запрошення райдержадміністрації, райради та селищного голови В. Журавля на святі побувала делегація столичного Чернігівського земляцтва у складі почесного голови Коропського відділення А. Карацюби, заступника голови Антоніни Гавриленко, С. Ковтуна, С. Кудіна, В. Кнорозок, О. Рубаника, М. Вареника, Любові Брикової.

Всіх гостей щиро вітали народний депутат України А. Євлахов, перший заступник голови облдержадміністрації Л. Сахневич, голова облради І. Вдовенко, голова райдержадміністрації В. Куніцин, народний художник України В. Ковтун, почесний голова Коропського відділення Чернігівського земляцтва в м. Києві А. Карацюба.

Гучні постріли старовинних гармат сповістили про початок 14-го Миколаївського ярмарку. Завжди затишний і чепурний Короп по-особливому сяяв красою і барвами квітів, ще більше розквітав від щирих усмішок і святкового настрою друзів, земляків, гостей, що з радістю прибули на свято.

Хресна хода учасників ярмарку, театралізоване костюмоване проходження сільських громад, виступи аматорських колективів – все вражало своїм колоритом і неповторністю. Історичні персонажі – гетьман Дем`ян Многогрішний – уродженець Коропа та славнозвісна баба Калачиха стали традиційними і незамінними учасниками дійства.

Звичайні сільські трудівники, колективи районних організацій, дитячі колективи перетворились на справжніх акторів, весело, видовищно, колоритно розігрували сцени із повсякденного життя, літературних та казкових творів.

Віртуозну майстерність продемонстрували музиканти Коропського духового оркестру, їх виступ викликав захоплення у глядачів.

Особлива увага була прикута до виступу дитячих колективів: школи мистецтв, районного центру дитячої та юнацької творчості, найкращих спортсменів району. Діти з величезним піднесенням і почуттям гордості демонстрували свої таланти і досягнення. Їм є чим пишатись, адже в містечку створені найкращі умови для розвитку і творчого зростання маленьких мешканців. Справжні шедеври петриківського розпису, виробів кераміки, бісеру, соломки, які демонстрували діти в містечку майстрів – це результат спільної роботи їх і наставників.

Свої роботи представили художники, які брали участь у пленері, що напередодні відбувся у районі за сприянням братів Віктора та Сергія Ковтунів і голови РДА В. Куніцина привертали увагу знайомі мальовничі краєвиди Коропщини, майстерно написані митцями. Частина цих картин буде прикрашати відремонтоване приміщення районної поліклініки.

На ярмарку представили свої товари виробники та підприємці, майстри народних промислів з багатьох областей України, зокрема, Полтави. Було що запропонувати і місцевим виробникам. Безліч найменувань хлібобулочних та кулінарних виробів, сирів, меду, різноманіття сувенірної продукції були на всі смаки і вподобання. Домашніми стравами пригощали в своїх куренях територіальні громади.

Дитячі атракціони, конкурси, розваги, караоке, концертні виступи сільських аматорів та гостей – дитячого циркового колективу з Менщини та аматорського колективу "Берегиня" з Кролевця розважали ярмаркувальників до самого вечора. Вечірню програму продовжували заслужені артисти України Павло Мрежук, Астрая та Анастасія Приходько.

Бездоганна організація свята, неймовірна атмосфера щирості, самобутності залишили незабутні враження і спогади, відлунням дзвеніли у душі всіх, хто його відвідав.

Миколаївський ярмарок став найкращою візитівкою і зробив невеличкий Короп ще більш привабливим і гостинним. Він став незаперечним і яскравим свідченням єднання всіх земляків, розкиданих долею по всіх куточках України і закордоння, в одну велику і дружну Коропську родину.

Антоніна ГАВРИЛЕНКО,
заступник голови
Коропського відділення

На зачині вересня древня, але вічно молода та чарівна Сосниця святкувала свій День та 122-у річницю від дня народження Олександра Петровича Довженка.

Алея – назавжди!

Шляхами, що ведуть у Сосницю, раненько попрямували на свято й кілька груп нашого земляцького Сосницького відділення, щоб вже там разом розділити радість тамтешніх земляків з приводу свята та появи довгоочікуваної обнови – Алеї визначних сосничан, яку ми безкорисно подарували їм.

Святкові заходи розпочалися на території Сосницького літературно-меморіального музею Олександра Довженка.

Їх відкрив заступник голови Чернігівської обласної державної адміністрації Сергій Сергієнко. Потім з промовами виступили голова правління Національної спілки кінематографістів Сергій Тримбач і народний депутат України Олег Ляшко, який у черговий раз пообіцяв зробити все, щоб відремонтувати Сосницький кінотеатр імені Олександра Довженка та побудувати новий музейний комплекс. Завершилися тут урочистості покладанням квітів до пам'ятника "Босоногий Сашко".

Тим часом, доки увага присутніх була прикута до покладання квітів, на центральній площі селища вже зібралося багато сосничан і гостей з різних куточків Чернігівщини та столиці. Урочисте відкриття Дня Сосниці здійснив селищний голова Андрій Портнов з умовної сцени – всього того, що залишилося після знесення пам'ятника Володимиру Леніну. Потім перед сосничанами виступили Сергій Сергієнко та Олег Ляшко.

З привітальними словами до присутніх на святі також звернулися перший заступник голови Сосницької районної державної адміністрації Федір Давиденко та заступник голови Ради товариства "Чернігівське земляцтво" в Києві Олексій Орєхович, виступу якого передувала тривала промова ведучої свята з інформацією про кожного з 20-ти визначних сосничан, кому присвячена Алея. Після

закінчення привітань розпочалося театралізоване дійство та виступи колективів художньої самодіяльності.

Однак, враховуючи чисельні прохання сосничан, які забажали почути ще більше інформації про історію створення Алеї та про столичних земляків, мені знову надали слово. Довелося коротко повідомити про історію створення Алеї, а також про тих активістів земляцького відділення, що допомагали у цій справі. Це, перш за все: Іван Ямковий – багаторічний друг сім'ї Тимофія Хандоги, народний депутат України 2-го скликання, Галина Орєхович – мій заступник і помічник у громадських справах, Микола Гнип – генерал-майор запасу ЗСУ, Микола Швед – полковник запасу ЗСУ та Віктор Бобровський– директор Броварського заводу сталевих конструкцій.

Крім вже згаданих, в Сосницю також прибули: Леонід Шморгун – відомий громадський діяч, вчений-економіст, доктор економічних наук, Віктор Кавун – професор, народний артист України, Олександр Чуприна – президент благодійного фонду, член громадської ради Мінсоцполітики України.

Після завершення мого виступу, ведуча зачитала привітання сосничанам від Івана Ямкового, що було ним власноруч написане на авторській книзі про рідні села, яка разом з книгою про визначних газівників України була передана для Сосницького краєзнавчого музею імені Юрія Виноградського. Захоплюючим був і музичний подарунок від Віктора Кавуна, якому жваво підспівували ветерани.

Цього року також було традиційне розміщення куренів сільських громад, виставка квітів і плодів, презентація виробів народних умільців у "Містечку майстрів" з проведенням майстер-класів та ярмарком.

Під час свята до нас приєдналися й інші земляки з Сосницького відділення, а саме: Ніна Грицай, Іван та Оксана Придухи, Микола Біжовець, Світлана Потійко, Валентина Циганок і Валентина Мовчан.

Олексій ОРЄХОВИЧ
Фото автора та
Галини ОРЄХОВИЧ

В чистій любові

Останніми роками, у більшій чи меншій аудиторії, а то й просто в приватних розмовах, я цілеспрямовано наголошував, що якби в нас не було ніякої минувшини, то лише б історії одного Ніжина з лишком вистачило для духовного наповнення всієї держави. І не тільки України, а й будь-якої європейської, бо, якщо в них пошановується лише крок видатної особистості або десь там хтось посидів за якимсь столиком і попив чаю, то в нас ці люди видатними ставали! Формувалися!

Отож, те, що Ніжин увійшов у число найголовніших претендентів до семи чудес України серед невеликих населених пунктів, так це дуже мало сказано... Бо, якщо по правді, хто в нас досконало знає про свою рідну історію, якщо її віками цілеспрямовано винищували!.. І підступними забродами, і догідливими яничарами, хто, опинившись перед вибором, догідливо обирав підсолоджений окраєць, а не свободу.

Це тільки зараз частенько почали співати:

Боже великий, єдиний,
Нам Україну храни,
Волі і світла промінням
Ти її осіни.

А тоді, коли видатний композитор Микола Лисенко наповнив ці слова щемкою мелодією і зринули вони з пересохлих губ нескорених українців, можна було й на каторгу втрапити...

Дуже тихо минуло в Україні 18 серпня... Навіть "Літературна Україна" пропустила в своєму календарі... Тож: краще пізно, ніж ніколи! Нагадую, що цього передспасівського дня рівно сто вісімдесят років тому в маленькому селі Переходівка під Ніжином народився автор духовного гімну України – Олександр Якович Кониський.

А ми поки що перейдемо до нашої звичної віковічної тишини. В Ніжині, який мав би на кожному кроці використовувати можливості, причому цілком авторитетні, і проголошувати про свої козирі в боротьбі за почесне місце в сімці чудес України, знову ніхто не відважився розтулити рота.

Відкривали пам'ятний знак своєму знаменитому землякові теж майже мовчки. Лише щойно обраний директор Ніжинського краєзнавчого музею Геннадій Дудченко зголосився на слово та

В Ніжині, який мав би на кожному кроці використовувати можливості, причому цілком авторитетні, і проголошувати про свої козирі в боротьбі за почесне місце в сімці чудес України, знову ніхто не відважився розтулити рота.

вихованці музичної школи під керівництвом заслуженого працівника культури Сергія Голуба проспівали "Молитву за Україну". І актори арт-студії "Містерія" прочитали проповідь "На горі – сяйво" нарешті спом'янутого земляка.

Через кілька днів запитую в міського голови Анатолія Лінника, який разом із професором ніжинського університету Євгеном Луняком та своїми заступниками Ігорем Алексєєнком і Григорієм Олійником відкривали пам'ятний знак, а що він сказав у своєму слові, бо ця подія пройшла й поза моєю присутністю... Анатолій Валерійович лише скупо осміхнувся:

– А мене в сценарій не вписали...

Ну, думаю, якщо так усе тихо, то не називатиму й імені головного керманича ніжинської культури, який і себе не записав до виступаючих на такому важливому для незалежної України заході. Та й що йому там казати, коли він, як показали роки його керівництва, взагалі не знає, що таке культура в Ніжині!

Помовчимо й далі про Кониського. Колишній професор Київського університету, який зараз носить ім'я Шевченка... А колись же Тарас Григорович (у далекому 1846 році, коли маленькому Саші виповнилося лише десять рочків) приїздив у Ніжин!.. Спеціально до свого друга – Івана Максимовича Сошенка, який учив хлопця малюванню... Адже це він, відомий художник, був одним із головних ініціаторів викупу Кобзаря з кріпацтва... Тож вдячний Тарас просто не міг оминути місце його роботи – повітове училище, на подвір'ї якого й відкривали нині цей пам'ятний знак...

Чи не від тієї зустрічі – й бажання: написати щось велике, фундаментальне, про видатного сина українського народу! Багаторічна праця вилилася в солідні два томи ґрунтовного дослідження життя і творчості поета й художника "Тарас Шевченко-Грушівський".

На меморіальній дошці (на пам'ятному знаку) викарбувано, що Олександр Кониський учився в повітовому училищі у 1844–1849 роках. А з тильного боку – слова "Молитви за Україну": хай люди читають і співають духовний гімн. Хоч подумки...

Слава Богу, можна і вголос, бо за це вже в нас не саджають. Україна – незалежна!.. Хоч і знову густо стікає кров'ю.

Анатолій ШКУЛІПА

Незабутнє

Наше земляцтво багате на неординарних людей. Серед них і кандидат сільськогосподарських наук Геннадій Петраньов. За плечима ветерана чимало прожитих нелегких років, які ілюструють найважливіші події та людей. Виходячи з тих уроків, Геннадій Йосипович і роздумує про свій час, про відповідальність за кожний вчинок, про свій у чомусь типовий родовід. Все це робиться з єдиним бажанням: український народ має знати свою історію, оскільки тільки вона спроможна зберегти для людства наш національний генотип. Гадаємо, що ця публікація викличе схвалення у наших читачів.

* * *

Поштовхом для цієї розповіді послужив такий випадок. Повертаючись із дачі додому, я увійшов у напівпорожню маршрутку і попередив водія, що як дитя війни маю пільгу на безкоштовний проїзд. Водій – здоровань з хамуватим обличчям і потворними тату на руках різко обернувся і з гнівом випалив: "Пролежали війну на печі, а тепер вози їх даром".

Повернувшись додому, я довго не міг заспокоїтись. І з'явилася думка написати історію страждань і боротьби за виживання нашої сім'ї, одної з мільйонів подібних сімей, що евакуювалися під час Другої світової війни з України та інших західних регіонів колишнього СРСР на схід держави.

Коли почалася війна, мені йшов п'ятий рік. Зовсім дитя, скаже читач, що воно могло запам'ятати про ті страшні часи. Але таке твердження не зовсім справедливе, бо вже тоді я і мій брат, старший за мене на два роки, були досить розвиненими хлоп'ятами. Наша мама – вчителька за освітою і батько – партійний працівник, редактор районної газети, незважаючи на постійну зайнятість надавали нашому вихованню багато уваги. Мабуть, тому я досить чітко пам'ятаю більшість подій, що сталися з нашою сім'єю під час війни. Звичайно, їх осмислення ще було дитячим, тому основою моєї розповіді є спомини мами Марії Антонівни, дідуся Антона Івановича, бабусі Горпини Єліферівни, які у страшних умовах евакуації врятували моє і братове життя. Я не можу знайти слів для глибокої вдячності за їхнє самопожертвування заради нас, дітей.

ЗНАЙМО СВІЙ РІД

У нашому роду ніколи не було високо титулованих осіб, всі його представники були чесними працівниками, віддано служили Вітчизні. Мої пращури мешкали у Семенівці Чернігівської губернії, видно, з часу утворення цього населеного пункту.

Мій прадід по матері Єліфер Іванович Кекух був гончаром. Вироблена ним глиняна продукція – глечики, горщики, макітри, куманці тощо славилися високою якістю далеко за межами Семенівки. Прабаба Федора (у побуті баба Феня) – добра господарка і помічниця свого чоловіка, народила 11 чи то 12 дітей, половина з них померли ще у дитинстві. Пам'ятаю, як ще до війни ми своєю сім'єю відвідували прабабу Феню і як вона гостинно приймала нас у родинній хаті, де приємно пахло свіжими пирогами, травами і ладаном. Вона любила побавитися зі мною, приголубити на руках. Моє ім'я було для неї новим і незвичним, тому, зважаючи на мою непосидючість, вона звала мене Вєничком. Прабаба Феня померла у 1943 році під час окупації Семенівки німецькими загарбниками. Їй було 93 роки. До останньої години життя з нею була дочка Наталка Єліферівна. Вона була незаміжньою, не мала дітей, тому надавала багато уваги вихованню і всебічній підтримці наймолодшого брата – Федора Єліферовича. За її допомогою він єдиний із багатодітної сім'ї одержав за радянської влади вищу освіту, закінчивши Шосткинський хіміко-технологічний інститут. Перед війною працював у Києві на хімзаводі інженером-технологом. Незадовго до німецької окупації міста був призначений начальником ешелону, яким підприємство евакуювалося на Урал. Тим же ешелоном у вагонах і на відкритих платформах між верстатами та устаткуванням під багаторазовим бомбардуванням евакуювалися інженерно-технічні працівники заводу, робітники та їхні сім'ї. Федір Єліферович був одним з керівників будівництва підприємства на новому місці, яке невдовзі вже виробляло порох. Після звільнення Києва дід Федір відбудовував завод, який одержав № 512, і довгі роки працював головним технологом підприємства. Там же працювали його жінка Ольга Романівна і дочка Інна.

Добрі спомини залишилися про найстаршу дочку прадіда Агафію Єліферівну (бабу Гашу). Вона, хоча й була неосвіченою, визначалася природним розумом, силою волі, тонким почуттям гумору, за що мала значний авторитет серед родичів і мешканців своєї вулиці. Продовжуючи традицію батьківської сім'ї, вона народила 8 чи 10 дітей, які виросли працелюбними, порядними людьми. Вони шанували свою матір, часто відвідували і матеріально допомагали їй до останніх днів її життя. На мене ще у підлітковому віці велике враження справив син баби Гаші Пилип. Він був за професією інженером-землевпорядником. Мабуть, завдяки розповідям дядька Пилипа в мою душу впали перші зернята любові до землі та глибокої поваги до людей, що прислуговують їй. Не можу не згадати ще про одного сина баби Гаші – Володимира. Молодий семенівський швець воював простим солдатом. Під час атаки він відчув потужний поштовх у груди, але в гарячці бою не звернув на те уваги. Коли бій закінчився, він, розпашілий, скинув шинель і тут друзі побачили, що його гімнастерка на спині і грудях була просякнута кров'ю. По вхідному і вихідному отворах визначили, що через груди наскрізь пройшла куля. Тільки тоді він відчув біль, слабкість і втратив свідомість. Через велику втрату крові він був на грані смерті. Довго лікувався, вижив.

Баба Груня (Горпина Єліферівна), матір моєї мами, народилася у 1885 році. Була звичайною семенівською жінкою. Видно, малограмотність та слабке здоров'я пригнічували її і я пам'ятаю бабусю тихою, боязливою.

Антон Іванович Климович, чоловік Груні, був сиротою. Він закохався у Груню, коли ще працював підмайстром шевця. Далеченько бігав до неї у вільні від роботи години, котрих було так мало. Одружившись, за зароблені тяжкою працею гроші, придбав у Семенівці на вулиці Кекухівці (зараз вул. Дарвіна) стару хатину, відновив її. У 1908 році Груня народила на Різдво сина Миколу, а через 3 роки на Спаса – дочку Марію, мою маму.

Під час Першої світової війни Антон був призваний до армії. Воював з німцями на території Польщі. Серед

рідні або сусідів він іноді згадував страхіття, які довелося пережити.

Додому Антон повернувся після Лютневої революції 1917 року. Він запам'ятався мені як невисокий, міцний чоловік з великою, стриженою під машинку головою, з-під широкого лоба дивилися примружені, по-дитячому добрі очі. У діда були міцні робочі руки, мозолисті пальці, з темними від постійного контакту з дьогтем та шевським варом нігтями. Дід мав хороший голос, ходив співати у церковному хорі. Працюючи дома за верстатом, наспівував пісень. Спокійне обходження, розсудливість і природна культура приваблювали до діда усіх, кому доводилося хоч раз спілкуватися з ним.

Син Микола зростав міцним парубком, вчився легко, був лідером серед однолітків у школі і на своїй вулиці, здібним до усяких витівок і дрібних бешкетів. Прохання батьків позбавили його від покарання.

У 1926 році Микола закінчив 9-й клас, що на той час давало середню освіту, попрацював з батьком, був призваний до лав Червоної армії, а звідти направлений на навчання у Військово-морське училище ім. Фрунзе.

В один із приїздів на канікули Микола повертався вночі додому з гулянки. Пізньоосіння темрява і грязюка змушували обережно йти попід огорожами. Раптом відчув потужний удар у коліна. При падінні руки потрапили на роги і щось м'яке й волохате.

– Чорт! – промайнуло у голові.

З переляку руки щосили стиснули ті роги і почулось жалібне: "Бе-е-е..." У наступну мить Микола відірвав козла від землі і, незважаючи на упертий спротив, зачепив його рогами за паркан. Вранці повернувся з базару Антон Іванович і з порога до жінки:

– Горпино! Ти чула новину? Козел повісився!

– Що ти кажеш!? Петро чи Степан? (У Семенівці Козел – поширене прізвище).

– Та не людина, а той, що з рогами! На них і висів на паркані. Вдосвіта зняли ледь живого.

Микола ще ніжився на печі і його тіло здригалося від сміху.

Після закінчення училища Микола більше п'яти років займав командні посади на кораблях Черноморського флоту, зокрема на крейсері "Комінтерн", де зарекомендував себе хорошим командиром артилерійської частини корабля.

Про рідню мого батька Йосипа Олександровича Петраньова мені, на жаль, майже нічого не відомо. Він народився у 1906 році в селі Крайове Острожського району на Рівненщині. Свого батька Олександра Костянтиновича він не пам'ятав. Мати, Софія Францівна, працювала прачкою. Жили дуже бідно і 12-річний Йосип почав працювати учнем у пекарні, пізніше наймитував у куркуля в селі неподалік від міста. Вчився з перервами. З появою вітчима сім'я переїхала до села Хотьминівка Глухівського округу, де 15-річний Йосип працював молотобійцем громадської кузні. Там вступив до комсомолу, який втягнув його у вир життя революційно налаштованої молоді.

Настали часи, коли молода держава почала розбудову соціалістичної економіки, здійснювати колективізацію сільського господарства та індустріалізації країни. Зразу ж відчулась нестача кадрів. Отож відбирали з комсомольських рядів чесних і порядних хлопців і дівчат. Вони, недосвідчені і часом малописьменні, робили багато помилок, але будучи молодими, мали час на їхнє виправлення. Думаю, що мій майбутній батько, простий робітник з 8-річною освітою, не мав навіть уяви, що таке економіка, коли у 1925 році був призначений завідувачем економічним відділом Есманського райкому комсомолу Глухівського округу. У 1928–1930 роках він працює секретарем Хильчичського і Глухівського райкомів комсомолу, завідувачем відділу Глухівського райкому КП(б)У. У цей час він познайомився у Глухівському педагогічному училищі з комсомолочкою Марією Климович, моєю майбутньою мамою. Молодята з'єднали свої долі на все життя. У 1932 році у них народилася дочка Наталочка, яка, на жаль, через два роки померла. У жовтні 1933 року, коли в Україні лютував голод, батька відкликали з посади директора Глухівської окружної тракторної майстерні до Чернігова і обрали першим секретарем Ріпкинського райкому КП(б)У. Йому було тоді 27 років. Із скупих розповідей батька я уявляв напругу, яку йому довелося пережити у ту пору. Під час проведення колгоспних зборів у одному із сіл району хтось стріляв в батька через вікно.

У 1935 році народився мій старший брат. У ті роки революційною ейфорією були просяклі всі сторони життя молоді, вона торкнулася навіть такої сфери, як надання імені новонародженим. Мої батьки дали сину ім'я Віля – на честь вождя пролетаріату. Надане ім'я занадто виділяло його, скромного хлопця, серед інших, тому він з юнацького віку став рекомендуватися Валентином або Віталієм. Через два роки з'явився на світ я, Геннадій.

Батько був партійним керівником Ріпкинського району протягом п'яти років. Його звільненню з цієї посади передувала така подія. Дощовою весною 1938 року на Чернігівщині перебував М.С. Хрущов, який тільки-но став секретарем ЦК КП(б)У. По дорозі із Чернігова до Ріпок він побачив під лісом пару кінних сівалок, а розмоклим від дощу полем йшли сівачі і вправно розсівали насіння вручну. Зупинивши машину, Хрущов обурено спитав чому сіють вручну, а не сівалками. Селяни пояснили, що грунт настільки розкис, що забиває сошники і налипає на колесах сівалок, коні не в змозі їх тягти. Незадоволений поясненням Микита Сергійович попрямував до Ріпок і наказав терміново скликати бюро райкому. За вікном знову захлюпотів дощ. У своїй промові Хрущов надав побаченому політичного забарвлення, мовляв, у районі ігнорують курс партії, спрямований на всебічну механізацію сільського господарства, відсутній контроль за ходом посівної компанії. За його пропозицією із формулюванням "за антимеханізаторські настрої" батька було звільнено з роботи. На другий день розпогодилося, грунт швидко підсохнув, сівба відновилася вже із використанням сівалок.

Були страшні часи, країною котилася хвиля політичних репресій. За звільненням з роботи за зазначеним формулюванням можна було чекати ще й арешту і, у кращому випадку, заслання. Один із друзів батька, що працював у Чернігівському обкомі партії, натякнув, щоб він терміново покинув Ріпки. Батько послухав пораду і сім'я переїхала на батьківщину матері у Семенівку.

Невдовзі батько очолив редакцію районної газети "Жизнь колхозника", а мама стала директором дитячого будинку. Сім"я одержала квартиру у центрі селища. Батьки віддавали роботі багато часу, тому у веденні домашнього господарства і догляді за дітьми їм допомагала баба Наталка. Всю свою невитрачену жіночу любов вона віддавала нам, хлопцям, і народженій у квітні 1941 року сестричці. Найтісніші стосунки баби Наталки з нашою сім'єю були перервані лише на час евакуації у період війни.

(Далі буде)

Затяті рибалки не мислять себе, щоб не посидіти з вудкою біля водойми. Щоранку то тут, то там на берегах Борзенки помітні одинокі чоловічі постаті. А тієї суботи народу побільшало: проходив VII міжрайонний турнір зі спортивної риболовлі серед учасників бойових дій та інвалідів, присвячений пам'яті загиблих земляків в АТО та Афганістані. Позмагатися за "золоту" рибку та поділитися секретами риболовлі з'їхалися місцеві любителі та з багатьох районів області й Києва.

Ловись, рибко!

Чому щорічний турнір вирішили провести в Борзні, а не традиційно в Плисках? Громадська організація "Рибалки Борзни" за сприяння меценатів, міської ради активно зариблює річку. Вже запущено мальків білого амура, товстолобика, коропа. Тому перед початком змагань голова районного відділення УСВА, а за сумісництвом і головний суддя Валерій Молотов настійливо просив випускати, звичайно, після зважування, такі види риб назад у річку. Після оголошення правил та побажань справедливої перемоги тридцять дев'ять рибалок (по троє у команді) розійшлися по визначених жеребкуванням місцях.

О сьомій ранку прозвучав сигнал про початок змагань. Щоб отримати переможний результат, командам відводилось чотири години. Рибалити дозволялося поплавковою вудкою, фідером та спінінгом. З перших хвилин ловлі удача посміхнулася команді борзнянських "афганців".

До жінок на риболовлі чоловіки ставляться упереджено, мовляв, не їхнє це захоплення. Але голова районної спілки учасників АТО Василь Міщенко не побоявся включити в команду дружину Олену.

Дійство привернуло увагу багатьох жителів і гостей міста. Утворювались спонтанні групи підтримки, які не допомагали, а більше заважали рибалкам, бо, як відомо, риба не любить шуму. Не всиділи вдома й дружини учасників. Об одинадцятій годині настав заключний момент – підрахунок результату. Вміння рибалити оцінювало журі у складі чотирьох чоловік.

Після зважування улову перше командне місце посіли приборкувачі гачків і волосіні з Бобровиці (2 кілограми 650 грамів, капітан Віктор Акінцов), друге в команди Чернігівського земляцтва (капітан Сергій Кудін), третє виборола команда новоствореної організації "Рибалки Борзни" (капітан Віктор Ковтун).

Приїхали привітати учасників змагань народний депутат Валерій Давиденко, за підтримки якого й відбувся турнір, перший заступник голови облради Валентин Мельничук, голова обласної спілки УСВА, колишній мер Чернігова Олександр Соколов, в.о. голови райдержадміністрації Віктор Бондаренко, голова районної ради Віктор Горбащенко, міський голова Анатолій Койда. Переможці та учасники отримали в нагороду медалі, пам'ятні подарунки, призи, а також дипломи.

Голова об'єднання ветеранів війни Сергій Кудін від імені Чернігівського земляцтва висловив подяку Валерію Молотову за гарну підготовку змагань, підтримку ветеранського руху, патріотичне виховання молоді, а також вручив почесні значки активним організаторам турніру.

По закінченні заходу всі учасники і гості поклали квіти до пам'ятного знаку загиблим воїнам-"афганцям" і вшанували їхню пам'ять та загиблих учасників АТО хвилиною мовчання. Ще довго рибалки обговорювали турнір, розповідали різні цікаві історії, що трапилися з ними під час відпочинку з вудкою.

Одна така історія трапилася і на цих змаганнях. Через тридцять п'ять років голова Коропського районного відділення УСВА Іван Сиченко зустрівся з побратимом Григорієм Ніколаєнком. Обоє служили медиками в Білій Церкві, а потім Івана відправили в Афганістан, а Григорій залишився в частині. Вони давно мріяли побачитися. Коли випала нагода поїхати на змагання, Іван Іванович зателефонував колишньому сержанту Ніколаєнку. На березі Борзенки й відбулася їхня зустріч.

Залишить турнір позитивні емоції і в місцевих рибалок, бо напередодні його проведення члени громадської організації "Рибалки Борзни", зокрема Ігор Іващенко, Анатолій Шкурко, Олег Шапіро та багато інших, при підтримці міської ради, яка надала трактор з косаркою, привели в порядок берег, викосивши траву та очерет.

Валерій МОЛОТОВ,
керівник Борзнянського районного відділення УСВА

ЮВІЛЕЙ незалежності

Але швидко казка мовиться, а справи робляться значно повільніше. Тернистий і звивистий шлях, яким пішла Україна, був обумовлений тим, що результати колоніальної політики, подвійна мораль, яку сповідували тодішні вихованці Морального кодексу будівника комунізму, дали про себе знати. Результат – на відміну від нині успішних нових країн в Європі і Азії ми навіть не досягли економічних показників 1990 року, бо через довірливість наших людей отримали найбільше зло – корупцію. Адже ми ще не навчилися жити в умовах демократії. Неймовірні пройдисвіти і аферисти повилазили із своїх нір, відтворюючи і породжуючи собі подібних, обдурюють та всілякими способами обкрадають своїх співгромадян. Особливо нині важко жителям сільської місцевості і молодим людям. Сприяло в цьому і керівництво Росії через різноманітні схеми постачання газу, нафти, при купівлі українських підприємств тощо. Вершиною російського цинізму і великодержавного шовінізму щодо нашої Незалежності стала гібридна війна на українському Сході.

Такі тривожні думки переповнювали моє серце по дорозі на Чернігівщину 24 серпня. Весь ранок накрапував дощик. Чи не зашкодить він святу? Коли з дружиною Світланою під'їхали до Куликівки, дощ припинився, а в центрі селища вишиковувалися колони учасників демонстрації і мітингу. Люди прийшли свідомо, не за партійною рознарядкою. Було приємно бачити дітей, молодих і старших жителів району, учасників творчих самодіяльних колективів, працівників аграрного і переробного секторів, педагогів, медиків і просто небайдужих до нашого всеукраїнського свята людей.

На мітингу, що розпочався після урочистої демонстрації, найперше було вшановано хвилиною мовчання пам'ять про земляків Сергія Парубця та Ігоря Сніжка і всіх тих, хто в боях з підступним ворогом в зоні АТО ціною свого життя дали нам можливість святкувати 25 років Незалежності України.

Потім були виступи керівників Куликівської районної державної адміністрації і ради О.Ракоїда та Н.Халімон, заступника Чернігівської обласної Ради, місцевого підприємця А.Дідура, гостей свята з Пилваської повітової управи Естонії, громадського діяча і підприємця В. Лазаря, помічника-консультанта народного депутата України В. Давиденка. Я закцентував увагу земляків на необхідності реальної практичної роботи по розвитку сіл, підвищення народжуваності, боротьбі з таким побутовим і соціальним злом як п'янство, а також на зобов'язаннях владних органів усіх рівнів сприяти створенню робочих місць.

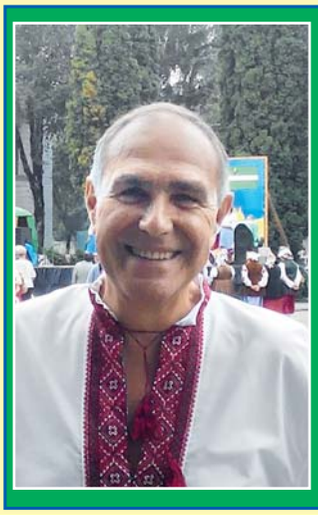

З великим хвилюванням чекав чергової поїздки на малу Батьківщину в Куликівський район, яку здійснював кожного року в день свята Незалежності. Нинішнього року дата особлива – чверть століття Україна йде своїм шляхом. Спочатку Верховна Рада УРСР під тиском народних мас, які прийшли під стіни будівлі, де відбуваються засідання і розміщені робочі органи, майже одноголосно проголосила Акт Незалежності 24 серпня 1991 року. А потім 1 грудня на всеукраїнському референдумі волевиявленням громадян цей акт було легітимізовано. Вибір зроблено.

Після мітингу відбувся парад сільськогосподарської техніки, великий концерт аматорських колективів району на відкритій сцені, виставка-ярмарка виробів народних умільців і районних виробників продовольчого сектору економіки. Здавалося б, нічого незвичайного. Подібні заходи відбуваються щороку. Але цьогорічне свято Незалежності в столиці, інших містах, селах, мені здається, було щирішим, теплішим через те, що населення України поступово стає нацією і відчуває, що труднощі потрібно долати самим. Щастя потрібно виборювати і заслужити. Жодній нації нічого з неба не падало. І нам також... хіба що наша благословенна земля, на якій нам Богом призначено жити.

Володимир ЛУЗАН

Нині, коли для України настало, за висловом Тараса Шевченка, "время люте", коли на українські землі зазіхають північні сусіди, варто пригадати історичні часи, за яких чимало земель нинішньої Росії входили до складу Сіверщини і, зокрема, Новгород-Сіверського князівства.

Новгород-Сіверське князівство: територія чи держава?

Чернігівська земля була одним з наймогутніших князівств. У складі князівства перебували не тільки північноукраїнські, але й чимало сучасних російських та білоруських земель. Від Дніпра на заході до середньої течії Оки на сході простяглися землі, яким володіли чернігівські князі.

Але дуже скоро серед представників династії Ольговичів розпочалися суперечки через те, що нащадки Олега не могли визначити, хто з них найголовніший і хто у якому місті має князювати. Таким чином Чернігівська земля розпалася на окремі уділи, з яких найпотужнішим було Новгород-Сіверське князівство.

Новгород-Сіверське князівство існувало з 1096 до 1494 року, тобто майже 400 років. У його складі були нинішні Сумська область України, Курська і південь Брянської області Росії. Столиця – Новгород-Сіверський.

Чи можна вважати Новгород-Сіверське князівство державою? З державно-правової точки зору – так. За прийнятими у юриспруденції дефініціями, держава – це особлива організація політичної влади, що існує у соціально неоднорідному суспільстві, за допомогою якої здійснюється управління загальносуспільними та місцевими справами.

Загальновідомим є норманське походження князя Ігоря та інших сіверських князів. Пізніше відбулась асиміляція норманських воїнів з місцевим населенням, яким поповнювалась військова дружина славнозвісного князя.

Вже на той час у сіверян, ще задовго до прийняття варягів на службу до княжих дружин, існувала своя влада, органи управління та інші політичні утворення, про що свідчать численні історичні і юридичні докази.

У Київській державі князівства виникли у IX – на початку X століття і часто мали назву "землі". Іменувалися князівства за назвою головного міста (Київське, Чернігівське, Новгород-Сіверське та інші). Князівства, в свою чергу, поділялись на уділи представників князівської сім'ї (удільні князівства).

В Європі князівства також існували в давнину, коли основою економічної та соціальної системи в більшій частині континенту був феодалізм. У Німеччині територіальні князівства існували аж до її об'єднання і створення німецької імперії (1871 р.).

Виникає питання і щодо національного складу людності, що заселяла на той час землі Сіверщини. Уніфікованих даних щодо відповіді на нього поки немає.

Найвірогідніше таке дослідження було здійснено на півночі Сумщини і північної частині сучасної Новгородсіверщини, де осідала людність з різними назвами. Крім українців, тут поселялись литвини, горюни та поліщуки. На інших українських землях (захід України) корінними народами вважаються подоляни, гуцули, галичани, даки і карпи. Серед цих стародавніх народностей немає такої популяції як росіяни, але були кацапи.

Українська нація – людність слов'янська. Разом з тим значна частина її являє собою синтез різних народностей. Історія формування нації – тема окремих історико-генеалогічних досліджень. Не заглиблюючись у хащі генеалогії, можна сказати, що наші бабусі, прабабусі і прапрадіди, при одруженні не завжди звертали увагу на національність свого обранця. Тому у кожної нації є свій "вінегрет". Жити поруч з іншими народами і вірити у чистоту будь-якої нації – справа абсурдна.

Новгород-сіверські князі, що мали і скандинавське коріння, здійснювали незалежну від Чернігова політику, а кероване ними князівство існувало до останніх років Київської Русі. Монголо-татарська навала, ордами якої керував Батий, призвела до припинення політичного і суспільного життя в краї, а головні центри Сіверської землі – Чернігів і Новгород-Сіверський були вщент зруйновані. Після розрухи столиці Новгород-Сіверського князівства (1239 р.) військами Батия місто поступово втрачало значення незалежного політичного і адміністративного центру.

У середині XIV ст. у складі Литовського князівства Новгород-Сіверському було поновлено статус центра князівства. Таким чином, за всіма критеріями та історичними фактами Новгород-Сіверське князівство слід визнавати державою (монархічним державним утворенням) на чолі з князем, а його землі, як частину земної кулі, – державною територією, що знаходилась під суверенітетом князівства. Державна влада князівства поширювалась не тільки на землі сучасної України, але й на значні території Росії та Білорусі. Це було ознакою державного суверенітету Сіверщини.

Валентин ГОЛОВЧЕНКО,
кандидат юридичних наук

Чернігівці - за незалежність

25 років Незалежності України в новій експозиції Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського

У Чернігівському історичному музеї імені В.В. Тарновського відкрилася нова експозиція, присвячена 25-річчю Незалежності України.

Вона знайомить із суспільно-політичним, громадським та економічним розвитком Чернігівщини за останні чверть віку, з уродженцями Чернігівщини, які долучилися до державотворчих процесів.

Експозиція розповідає про Левка Лук'яненка, співавтора текстів Декларації про державний суверенітет України та Акту проголошення незалежності України, першого Посла України в Канаді, Героя України, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка; Леоніда Кучму – Президента України у 1994–2004 роках; Івана Плюща – першого Голову Верховної Ради України; Віталія Бойка – першого міністра юстиції України, першого голову Центральної виборчої комісії, голову Верховного суду України; Петра Шаповала – Надзвичайного і Повноважного Посла України.

Окремий розділ присвячений проведенню грошової реформи в Україні та автору художнього оформлення перших українських гривень, паспортів громадянина України – народному художнику України, лауреату Національної премії України імені Тараса Шевченка Василю Лопаті. Серед матеріалів розділу і комплекс Лариси Корінь, автора ескізів перших українських марок олімпійської тематики та 14 пам'ятних монет Національного банку України. Експонуються пам'ятні та ювілейні монети, в тому числі й монета, присвячена 1100-річчю першої літописної згадки про Чернігів, а також українські купоно-карбованці та гривні з автографом Василя Лопати.

Окрема тема висвітлює події Помаранчевої революції та революції Гідності на Чернігівщині.

Промисловий сектор краю репрезентують підприємства, що виникли на Чернігівщині за часів Незалежності Україні. Це сучасні компанії, які є лідерами у своїх галузях: група компаній "МАГР", ТОВ "ТАН", ТОВ "Атілос". На потужні міжнародні компанії перетворились ПАТ "Камвольно-суконна компанія "ЧЕКСІЛ" та ПАТ "Слов'янські шпалери – КФТП", Чернігівське відділення "Сан ІнБев Україна". Далеко за межами України відомі торгові марки "Ніжин" та "Грінвіль" – продукція ЗАТ "Ніжинський консервний завод".

Успішно працюють підприємства легкої промисловості: ПРАТ "Чернігівська швейна фабрика "Елегант" та ПРАТ "Чернігівська взуттєва фабрика "Берегиня".

Не всім підприємствам пощастило перебудувати свою роботу в нових економічних умовах. На початку 2000-х років два провідних чернігівських підприємства – ТОВ "Хімволокно" та "Чернігівська фабрика музичних інструментів" були оголошені банкрутами. Тепер з їхньою продукцією можна ознайомитися лише в музейній експозиції.

Чернігівщина посідає чільне місце в Україні в галузі сільського господарства. Визнаним лідером галузі є ТОВ "Земля і воля" (м. Бобровиця), засновником і беззмінним керівником якого є Герой України Леонід Яковишин. В експозиції представлені матеріали, які розкривають основні напрямки діяльності сільськогосподарського товариства.

Під час відкриття експозиції Надзвичайний і Повноважний Посол України П. Шаповал поділився своїм баченням суспільно-політичного портрета Чернігівщини початку 1990-х років та подарував музею двотомне видання "Народжені Україною". Депутат Чернігівської міської ради Я. Ковтун згадав події революції Гідності в Чернігові. Про здобутки підприємства ТОВ "Атілос" розповів його директор Є. Тараненко. Заступник генерального директора ТОВ "Земля і Воля" Г. Войток презентував підприємство та його досягнення у виробничій і соціальній сферах.

Святковий настрій учасникам відкриття створили колективи села Ярославка Бобровицького району – сімейний дует "Ярославські солов'ї" та фольклорний гурт "Перлина".

Сергій ЛАЄВСЬКИЙ

Освячено любов'ю

Книги про особисте, сокровенне, вистраждане і освячене любов'ю найбільше чіпають за живе. Такою є нова книга Надії Кольцової "Де Удаю спокійний переплин", презентація якої нещодавно відбулася під час семінару бібліотечних працівників Броварщини.

Впорядкувавши спогади своєї мами простої сільської вчительки з Антонівки Уляни Нестерівни Фесенко, які увійшли до першої частини книги, Надія Кольцова не просто переповіла історію свого роду, а на життєписі доль членів родини та односельчан зробила глибокий соціальний зріз, відтворивши правдиву сторінку історії України від 1860 року з її побутом, народними ремеслами, звичаями та віковими традиціями українського села. Як зазначає сама авторка, "я відкрила для себе вражаючі моменти із життя моїх предків...: війни, голодомор, насильницька колективізація, окупація, відбудова народного господарства після Другої світової війни..."

Високу оцінку творчості Надії Кольцової дав присутній на семінарі поет, член Національних спілок письменників та журналістів Володимир Стрекаль та закликав кожного пам'ятати своє коріння.

Авторка книги трепетно зберігає сімейні реліквії: старі світлини, вишиті рушники, ткані доріжки, настільники, пам'ять про своїх пращурів і навчає цьому своє наймолодше покоління. Її онук Ростислав Корнійко створив родовідне дерево та брав участь у конкурсі "Мій рід – коріння краю", що проводився Товариством "Чернігівське земляцтво у м. Києві" спільно з Управлінням освіти та науки Чернігівської облдержадміністрації, де зайняв друге місце.

Знання власної історії збагачують людину духовно і морально, виховують повагу до родинних цінностей, пробуджують почуття патріотизму та національної гідності. Тому важко переоцінити виховне значення книги. Вона спонукає замислитися читача: хто я є, гілка якого дерева, де мої корені, чи гідно несу ім'я свого роду?

Друга частина видання – поезії авторки останніх років – не менш хвилююча. Це вже прочитується у самій назві " Тривожні рядки". У ній тривоги і болі української матері-берегині про долю своїх дітей, які захищають рідну землю на сході України:

У ніч безсонну напишу рядки,
Що невимовним болем оповиті,
Бо в Україні – он – бойовики,
Війна, розруха, біженці, убиті".

Потужно звучить громадянська лірика Надії Кольцової від першого до останнього рядка. Пронизливим болем озивалися у слухачів і слова її пісні "Помоліться, мамо!", музику до якої написала донька поетеси композитор Оксана Корнійко. Її майстерно виконали талановиті мама і донька.

Мамо, мамо! Як на нашій хаті
Заячать лелеки у гнізді,
Квіточками синіми, хрещатими
Я барвінком проросту тоді.
Під Слов'янськом
йшли ми раз в атаку,
Визволили ще одне село,
В полі так цвіли червоні маки,
В мене ж тіло зранене пекло.

Приспів:
Стелися, барвінку,
Розкажи матусі
Нехай не чекає –
Я не повернуся.

На Донбасі відгудуть гармати,
І позасипають всі рови,
Із фронтів повернуться солдати,
А мене не виглядайте Ви.
Не виходьте ж, мамо, на дорогу,
Ваших сліз не бачить хай ніхто.
Помоліться, мамо, краще Богу
За усіх, хто не прийшов з АТО.

Знайомство з новою книгою Надії Кольцової та її родовідним деревом продовжили вихованки Требухівського дошкільного навчального закладу "Ромашка" під орудою музичного керівника Оксани Корнійко. Маленькі україночки у вишиванках розповідали вірші про родину, Україну, співали і танцювали, радуючи своїм завзяттям.

Подарунком для малят стали солодощі та збірочки поезій для дітей поетеси Надії Кольцової та віршованої дитячої "Абетки" Володимира Стрекаля.

Учасники семінару мали також чудову нагоду помилуватися дивовижної краси килимами з квітковими орнаментами, які вишила мати поетеси народна майстриня Уляна Фесенко. Їх вона створила аж 18! Це справжні обереги-послання. Адже в них – мрії матері про квітучу щасливу долю своїх дітей, світлу і високу долю України, любов до якої вона передала нащадкам.

Підсумки семінару підвела та наголосила на важливій ролі сучасних бібліотек як центру сімейного виховання та дозвілля родини, а також ролі сім'ї у збереженні родинних цінностей директор Броварської ЦБС Людмила Кошелева.

Надія ПІГНАСТА

21 вересня голова Ради Товариства "Чернігівське земляцтво" в Києві Віктор Ткаченко та виконавчий директор Товариства Тетяна Літошко на запрошення громади взяли участь у святкуванні Дня села в Новій Басані.

За майбутнє Нової Басані

Слід відзначити, що цього дня шановних гостей в Новій Басані було, як ніколи, багато. Серед них депутат Чернігівської обласної ради Олександр Фенюк, заступник генерального директора Українського аграрного холдингу Олександр Шаманський, керівник Яблунівського відділення ТОВ "Наташа-Агро" Анатолій Отрошко.

Дата для відзначення дня народження села вибрана не випадково. Саме 21 вересня далекого 1943 року воно було визволене від німецько-фашистських загарбників. Тому програма й розпочалася мітингом з нагоди 73-ої річниці визволення Нової Басані від німецьких окупантів та відкриттям пам'ятного знаку учасникам АТО.

Двадцять вісім новобасанців пройшли горнило бойових дій. Двадцять п'ять вже демобілізовані, а три продовжують нести нелегку військову службу.

Кошти на його виготовлення виділило ТОВ "Наташа-Агро". Почесне право перерізати червону стрічку надали найстаршому із учасників АТО Олегу Чачину. В урочистій обстановці біля пам'ятного знаку новобасанським воїнам-атовцям вручили конверти з грошима та квіти.

Продовжилося святкування Дня села на сільському стадіоні. Тут же розташувалися столики, на яких розмістилися чудові вересневі квіткові композиції та талановиті вироби майстринь. Колективними учасниками виставки стали місцеві школи,бібліотека, сільська рада та сільська лікарська амбулаторія, яка і отримала першу премію. Свої майстерні численні вишивки представляла і двадцятидев'ятирічна Світлана Ющенко. Вишивати вона почала ще з п'ятнадцяти років.

Захоплюючою та різноманітною за жанрами була концертна програма. Виступало багато юних талантів. Вітали гостей свята наймолодші учасники – вихованці дитячого садка "Зернятко". Школярка Олександра Романенко покорила всіх піснею "Село, моє рідне село". Учні Новобасанської ЗОШ І–ІІІ ступенів виконали хореографічну композицію "Лише у нас на Україні". Як і завжди, активну участь у концерті взяв хоровий колектив "Колорит" (художній керівник Володимир Приходько), яким новобасанці по праву можуть гордитися. Розвеселили всіх гумористичні сценки "Параска і Палажка на ярмарку" та "Як жінки йшли воювати". Свої твори читав відомий поет-пісняр Володимир Путята, який народився в Новій Басані, а нині проживає в столиці. В концертній програмі відбулася прем'єра його нової "Пісні про Нову Басань".

Багато добрих і щирих слів почули цього дня новобасанці від шановних гостей, приймали подарунки. До вітального слова запрошували голову Ради товариства "Чернігівське земляцтво" в Києві Віктора Ткаченка. Віктор Вікторович подарував новобасанській футбольній команді дівчат "Хуторянка", яка вже встигла заявити про себе, сувенірний м'яч з автографами найвідоміших українських футболістів. Привіз подарунки від земляцтва для наймолодшого і найстарішого жителя села. Заступник генерального директора Українського аграрного холдингу Олександр Шаманський вручив "Хуторянці" футбольну форму. Сільський голова села Знам'янка Прилуцького району Віта Мізюк піднесла Володимиру Левченку запашний коровай та символ України – калину. Лідер Марковецької сільської громади Тетяна Сугоняко подарувала Новобанській сільській бібліотеці-філіалу краєзнавчу книгу про село Марківці та збірку поезій марківецьких поетів-аматорів. Білоцерківський сільський голова Тамара Лук'яненко для подарунка вибрала ікону Георгія Змієборця. Найкращі побажання Новобасанській громаді звучали у виступах голови Макіївської об'єднаної територіальної громади Петра Баклана та Олександрівського сільського голови Наталії Янок.

День села року 2016 відбувся! Попереду Новобасанську сільську громаду на чолі з головою сільської ради Володимиром Левченком чекає нелегка праця для здійснення планів, задумів та завдань, без яких неможливий подальший розвиток рідного села. У якого є не тільки славне минуле, а і перспективне майбутнє. Яким воно буде, в значній мірі залежить від усіх і кожного, хто гордо називає себе новобасанцем.

Людмила ХВОЯ,
м. Бобровиця

Ода

На честь 70-річчя достославного козака Олега Проценка

Гримить земля під копитами
на Любомудрівку й Борзну.
Олег Проценко із братами
летять у рідну далину.
Він старший у своїм коліні,
він сімдесят подужав літ,
од світу не ховався в сіні,
як рисака, сідлавши світ.
Бо із козацького він роду,
як стверджує те Корчак герб.
Тому й віддав себе народу
ще з днів, коли у тіні верб
пас гусенят, коли в Борзенці
із дідом ставив ятері
та підсобляв в городі неньці,
встававши рано на зорі.
Не пас він задніх в рідній школі.
Коли ж свідоцтво взяв до рук,
гайнув чимдуж на поклик долі
розтоптувать столичний брук.
Учився за велінням батька
і працював, як чорний віл.
Його тверда козацька хватка
всі цілі брала на приціл.
Коли ж зустрів красуню Валю,
зробившись п'яним без вина,
то душу посадив на палю,
щоб в ній жила лише вона.
Була армійська древня Рига,
були коханої листи.
Вертання в Київ, як відлига,
жадання слави й висоти.
І радіозавод, як доля,
його зігрів на много літ.
Вела його козацька воля
із прохідної в білий світ.
Із рядового роботяги
він вибивсь майже у вожді.
Та мусив поміняти стяги,
аби хоч вижити тоді.
Творив банкноти і монети,
долав заслони, наче танк,
докіль художники й поети
за гривні славили Нацбанк.

І, продираючись крізь нетрі
інтриг чиновних та суплік,
ще потрудивсь в учбовім центрі,
а там на пенсію утік.
Гуляй, козаче, на Гребінки,
де є ставок і милий сад,
де можна їсти з руці жінки
і груші, й сливи, й виноград.
Та в нього не така натура,
щоб сісти сиднем у кущах.
І обняла його зажура,
навідуючись по ночах.
А якось виріс на порозі
полковник сам Іван Богун.
– Ти що, зібравсь почити в Бозі,
такий іще на вигляд юн?
Ану згадай свій рід-родину,
в ділах преславних козаків.
Та не губи при цьому, сину,
в дорозі пошуку підків...
І взявсь Проценко за роботу,
бо сам Богун так повелів,
бо він же теж козак достоту –
чин генерала вже зумів
одержать не як нагороду,
а за роботу, як і слід,
бо славу цілого народу
складає кожен чесний рід.
Так і доріс до ювілею,
у всьому бувши козаком.
А ще, скажу не для єлею:
земляцький він веде ревком.
Встигає церкві підсобити,
лікарні, школі, землякам,
дітей із жінкою любити,
в душі не кланятись рокам.
Та, кажуть, що і гандж він має –
забув про чарку і дівчат.
Тож хай хоч нам він наливає
та щиро, яко брату брат.
А ми навзаєм скажем нині:
– Нехай триває твій політ!
В земляцькій здруженій родині
будь на коні ще много літ!

Писар курінний
Леонід ГОРЛАЧ

ОТЧИЙ ПОРІГ
Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: **товариство “Чернігівське земляцтво” в м. Києві**

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія КВ №5594
Передплатний індекс 37630
Адреса редакції: 02660, Київ, Броварський проспект, 15, тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua, e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:
В.В. Ткаченко, В.І. Авдєєнко, Л.Н. Горлач (Коваленко), А.Л. Курданов, Т.А. Літошко, П.І. Медвідь, О.Ф. Орєхович, Ю.А.Русанов, М.М. Ткач, В.В. Пушкарьов, В.Є. Устименко, М.І. Халимоненко.
За достовірність фактів, точність імен і прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор ***Ганна Скрипка.***
Комп'ютерний набір ***Ганна Скрипка.***
Верстка, дизайн ***Оксана Кисленко.***
Надруковано та зверстано на замовлення товариства “Чернігівське земляцтво” в м. Києві у КП “Редакція журналу “Дім, сад, город”.
Тираж 1000.